

Om etikettering och märkning av must

KIMMO RUMPUNEN

Det finns många regler som måste följas vid etikettering och märkning av livsmedel men för must är det ganska enkelt. Här får du kunskap och tips om en grundmärkning som du kan använda dig av när du tar fram dina egna etiketter.

Märkning av äpplemust

Alla livsmedelsförpackningar ska vara märkta med de uppgifter som konsumenten behöver för att kunna göra ett medvetet och säkert val. All information om hur märkningen ska gå till finns samlad på Livsmedelsverkets hemsida: <http://www.slv.se>. I detta faktablad har vi sammanställt de märkningsregler som gäller för äpplemust. Äpplemust är en godkänd beteckning för naturlig äpplejuice som inte innehåller något tillsatt socker.

Ny livsmedelsförordning kräver näringsdeklaration på etiketten

Från och med den 13/12 2014 gäller en ny livsmedelsförordning (EU nr 1169/2011) och från och med den 13 december 2016 blir en näringsdeklaration obligatorisk för alla färdigförpackade livsmedel. En sammanfattning av alla aktuella märkningsbestämmelser finns i broschyren "Märkning av färdigförpackade livsmedel". Livsmedelsverket har också tagit fram en mer omfattande vägledning till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna och Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2014:4) om livsmedelsinformation som också är tillgänglig för nedladdning. Det finns dessutom sedan tidigare särskilda föreskrifter för fruktjuice och fruktnectar (LIVSFS 2003:18). Livsmedelsföretagen har dessutom tagit fram en särskild handbok, "Märkningshandboken" som ett stöd till företagare där man kan få information om hur man ska märka många olika livsmedel.

Ansvar för märkning

En korrekt märkning är en del av ansvaret som alla livsmedelsföretag har och som också ska möjliggöra spårbarhet, dvs att snabbt kunna identifiera en leverantör och ett parti produkter vid behov. Märkningen får inte vara vilseledande. Det är den som säljer fär-

digförpackade livsmedel som ansvarar för att märkningen är korrekt och inte vilseleder konsumenten. Felmärkta livsmedel får inte säljas. Även den som köper in och säljer vidare färdigförpackade livsmedel har ett ansvar för att de är rätt märkta – det yttersta ansvaret har den som utformar märkningen.

Märkningen ska hjälpa och skydda konsumenten

Huvudsyftet med livsmedelslagstiftningen är att skydda konsumenten från otjänliga och skadliga produkter och att ge konsumenten tillräcklig information för att konsumenten ska kunna göra säkra val.

Märkningen ska vara lätt att läsa och förstå

Huvudregeln är att märkningen ska vara på svenska och vara lätt att läsa och förstå. Minsta tillåtna teckenstorlek är 1.2 mm på stora förpackningar och 0.9 mm på små förpackningar. Vid mätning av storleken utgår man ifrån höjden av ett litet x.

För märkning av ren äpplemust gäller att förpackningen skall vara märkt med:

1. *Beteckning* (dvs namn som beskriver vad det är för slags livsmedel, varumärket eller fantasinamn får inte ersätta beteckningen): t.ex. juice av äpple, äpplejuice, must av äpple, äpplemust.
2. *Ingrediensförteckning* (är inte nödvändig för ren äpplemust men måste finnas om livsmedlet innehåller mer än en ingrediens): t.ex. äpplemust av sorten 'Aroma'.
3. *Nettokvantitet* (skall anges i volym i samma synfält som beteckningen): t.ex. 33 cL.
4. *Bäst före-dag eller sista förbrukningsdag*: t.ex. bäst före 05.08.16.
5. *Förvaringsanvisning* (och uppgift om när musten senast bör förbrukas): t.ex. öppnad förpackning håller 4–5 dagar i kylskåp.
6. *Kontaktuppgift för tillverkare, förpackare eller säljare* (namn eller firmanamn samt adress, telefonnummer eller webbadress): t.ex. Balsgård, www.balsgard.se, 044-265833
7. *Näringsdeklaration* (beskriver hur mycket energi och näringsämnen som musten innehåller): energi, fett, mättat fett, kolhydrater, sockerarter, protein och salt (anges per 100 mL). Värdena kan grunda sig på tillverkarens analys av livsmedlet, eller på en beräkning på allmänt fastställda och godtagbara uppgifter (t.ex. Livsmedelsverkets näringsdatabas). Salthalten beräknas genom att multiplicera natriumvärdet med

2.5. (Vitaminer och mineraler får endast anges om de förekommer i betydande mängd vilket för drycker är mer än 7.5% av referensintaget). Det är inte reglerat var på förpackningen näringsdeklarationen ska skrivas. Informationen ska liksom övrig obligatorisk information placeras på en väl synlig plats så att den är lätt att se och läsa (se exempel, figur 1).

Frivillig märkning

Man får ange ytterligare frivillig information på etiketten men den får inte vara vilseledande.

Man bör informera om hur förpackningen ska källsorteras (t ex sorteras och återvinns som glas och metall).

Det kan också vara bra att ange ett batchnummer som talar om från vilken produktion musten kommer. Detta underlättar spårbarheten.

En märkning med produktens ursprung är inte obligatoriskt för äpplemust men kan bidra till att öka mervärdet hos produkten.

Vid tillverkning av äpplemust får olika godkända processhjälpmedel användas men de behöver för närvarande ej deklarerars på etiketten. Processhjälpmedel kan t.ex. vara enzymer (t.ex. pektinaser), klaringsmedel (t.ex. bentonit) och antioxidationsmedel (t.ex. askorbinsyra).

Märkning med streckkod

Äpplemust som ska säljas i dagligvaruhandeln kan märkas med streckkod enligt EAN-13 systemet. Det vanligaste är att man då först beställer ett företagsabonnemang för att erhålla en identitet (företagsprefix) som man sedan använder för att generera sina egna nummerserier där varje nummer kopplas till en unik produkt. Med hjälp av nummerserien kan man sedan tillverka streckkoden. Det finns också regler för hur stor streckkoden ska vara för att fungera på etiketten. Mer information om detta hittar du via länken <http://www.gs1.se>.

Klar

ÄPPLEMUST

250 mL Bäst före: 31.12.16

INNEHÅLL: Must av den svenska äpplesorten 'Amorosa' tillverkad på Balsgård.

Öppnad förpackning kan förvaras i rumstemperatur. Öppnad förpackning är hållbar ca 4-5 dagar i kylskåp.

NÄRINGSVÄRDE per 100 ml:
Energi 190 kJ/45 kcal
Fett <0.1 g
– varav mättat fett <0.1 g
Kolhydrater 10.7 g
– varav sockerarter 10.7 g
Protein <0.2 g
Salt <0.0 g

Återvinns som glasförpackning.

KONTAKTUPPGIFTER:
Centrum för Innovativa Drycker,
Fjälkestadsvägen 459,
291 94 Kristianstad. Tel. 044-265833

Figur 1. Exempel på etikett för äpplemust som innehåller nödvändig information och därutöver frivillig information om innehåll och återvinning.

Märkning med EU:s logo för ekologisk produktion

EU:s logo för ekologisk produktion måste användas på alla färdigförpackade ekologiska livsmedel som är producerade inom EU. Det är inte tillåtet att använda EU-logon för produkter som innehåller mindre än 95 viktprocent ekologiska ingredienser.

Logotypen för ekologisk produktion inom EU finns att ladda ner på Kommissionens webbplats. http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/logo_sv. En kod som anger vilket certifieringsorgan som stått för den ekologiska kontrollen ska finnas i anslutning till EU-logon. Certifieringsorganen i Sverige har koder i formatet SE-EKO-XX. På Livsmedelsverkets hemsida finns information om vilka certifieringsorgan som är godkända för ekologisk produktion.

Informationen om ekologisk produktion ska skrivas separat från övriga märkningsuppgifter och i en stil som inte framträder tydligare än de andra uppgifterna. Länkar till svenska branschriktlinjer för ekologisk produktion och certifiering hittar du på livsmedelsverkets hemsida.

- Faktabladet är utarbetat inom projektet "Centrum för Innovativa Drycker", Institution för Växtförädling, SLU, Balsgård
- Faktabladsserien "Fakta om musttillverkning" har utarbetats 2015 av Kimmo Rumpunen [kimmo.rumpunen@slu.se], ansvarig projektledare, och Gun Hagström [gun@lyssna.se], biträdande projektledare
- På webbplatsen <http://innovativdrycker.slu.se> kan du hitta mer information om "Centrum för Innovativa Drycker"
- Faktabladet är delfinansierat med EU-medel via Länsstyrelsen i Skåne och med medel ifrån Region Skåne och SLU

